

AKCIJSKI PROGRAMI V BOSNI IN HERCEGOVINI

Na temelju resolucije ljudske skupštine o pospeševanju kmetijstva in na podlagi naloga iz perspektivnega plana je republička poslovna zveza skupaj s kmetijskimi organizacijami in ustanovami izdelala akcijske programe, ki govore o tem, kaj je treba doseči letos in kakšne ukrepe je treba storiti za izpolnitev programov. Programi so bili izdelani v sodelovanju s strokovnjaki in praktiki iz zadržug in to na podlagi večletnih izkušenj in dejanskih letošnjih možnosti za razvoj kmetijstva v Bosni in Hercegovini.

Akcijski programi za l. 1958 določajo, kaj je treba storiti za pospeševanje napredka vsega kmetijstva in v njih je točno označeno, kakšna dela morajo opraviti posamezne organizacije. Čeprav pa gre za programe zadržugnih organizacij, niso iz njih izpustili nobenega kmetijskega posestva niti kakšne druge kmetijske ustanove in organizacije, četudi doslej morda niso imele nobene poslovne zveze z zadržugami. Vsaka izmed teh organizacij

je dobila konkretne naloge za letošnje leto in v programu je do podrobnosti označeno, kaj morajo pridelati, nakupiti, posejati in storiti, da bo minimalni program za l. 1958 uresničen.

Osnovna značilnost akcijskih programov poslovnih zvez je ta, da ne težijo za tem, da bi šlo delo čim bolj v širino, temveč za tem, da bi na določenih površinah in v določenih organizacijah dosegli maksimalno povečanje proizvodnje, ki bo služilo kot podlaga za širše posege v prihodnjih letih.

Da bi se uresničile te naloge, so poslovne zveze storile ukrepe za nakup 80.000 ton umetnih gnojil, 8.000 ton kakovostnih semen žita in 400 traktorjev z ustreznimi priključnimi stroji. Razen tega bodo meliorirali 15.000 hektarov naravnih travnikov in pašnikov ter uredili približno 2.500 ha novih travnikov. Kooperacija bo letos zajela približno 100.000 ha setvenih površin.

Kaj pričakujejo v poljedelstvu

Koruzna je važna poljedelska kultura. V republiki zavzema 40 odstotkov setvenih površin. Perspektivni plan zahteva, da naj bi v letu 1961 z njo posejali le 32.000 ha več kot doslej (388.000 namesto 336.000 hektarov), a da bi ob tako neznatnem povečanju površin pridelali 62,8 odstotka ali 222.700 ton koruze več. Razumljivo je, da je mogoče to doseči le z bolj sodobno obdelavo, a nosilci akcij za večji pridelok bodo kmetijska posestva, delovne zadržuge, ekonomije in napredni kmetovalci, ki bodo v kooperaciji s svojimi zadržugami oskrbljeni z boljšimi semeni, umetnimi gnojili in mehanizacijo in bodo tako dosegli, da bo dal hektar zemlje donos 30. 40 in tudi 50 stotov koruznega zrnja. Zato določajo programi, da naj bi letos na kmetijskih posestvih in v zadržugah posejali 56.000 ha z najboljšim semenom koruze in to preko kooperacije, ker je prejšnje leto pokazalo, kaj je vse mogoče doseči, če se individualni kmetovalci naslonijo na tehnična sredstva, strokovno pomoč in kredite, ki jih lahko nudi zadržuga. Razen tega bodo približno 17.000 hektarov posejali s hibridno koruzo, ker je to seme že pokazalo dobre rezultate v Bosni in Hercegovini.

Pridelek pšenice je treba povečati za 63,9 odstotka ali za 130.000 ton ob povečanju setvenih površin za 13.500 ha. Pšenico so že posejali in setev je bila opravljena pravočasno. Posejali so kakovostno seme in uporabili trikrat več umetnih gnojil kakor prejšnja leta. Ostalo je še precej del v zvezi z naknadnim dohranjevanjem in drugimi agrotehničnimi ukrepi. Te ukrepe bodo razen kmetijskih posestev in zadržug ob materialni in strokovni pomoči opravljali tudi kmetovalci, ki so letos kooperirali z zadržugami 19.000 hektarov.

V l. 1961 je treba za 40 odstotkov povečati površine zasejane z industrijskimi rastlinami, kar pomeni pridelok sladkorne pese, sončnic, tobaka, lanu, konoplje,

soje in oljne repice povečati za dva in večkrat. Zanimanje pridelovalcev za setev teh kultur je že danes takšno, da bodo posejali na primer več sončnic kakor zahteva perspektivni plan v svojem petem letu, a podobno bi bilo tudi z drugimi kulturami, posebno s sladkorno peso, če bi bile dokončane zmogljivosti za njihovo pridelavo.

Po perspektivnem planu je treba pridelok vrtnin podvojiti, površine pa povečati samo za 53,7 odstotka. Glede pridelovanja se pridelovalci že letos zanimajo, da bi povečali površine, toda trgovsko omrežje ni sposobno jamčiti za odkup. Kolikor ne bo prišlo do plauriranih povečanj pridelkov, zato ne smemo iskati razlogov izključno na vasi, temveč tudi v primitivni opremljenosti naše trgovine in nezadostnih zmogljivostih pridelovalne industrije.

Poseben problem pomeni pridelovanje krompirja, ki ga Bosna in Hercegovina sedaj nimata dovolj. Plan določa, da je treba glede krompirja doseči predvojni pridelok in da se povečajo površine v kooperaciji. Računajo, da bodo kupili večje količine kakovostnega semena na Nizozemskem in v Sloveniji.

Povečanje števila sadnih in trsnih sadik

Naloga v sadjarstvu se omejuje predvsem na to, da se do konca l. 1961 doseže število rodnih dreves, ki so ga imeli pred dvema leti. Zato določajo programi zelo široko organizacijo drevesnic za nove sadne in trsne sadike, da bi razen pomlajevanja starih dreves zasadili tudi 9.000 ha novih plantažnih sadovnjakov in 900 ha plantažnih vinogradov. Obnavljanje sadovnjakov in vinogradov je samo del akcije, ker ležijo glavne rezerve za po-

večanje pridelka sadja in grozdja v povečanju donosov, kar bodo dosegli z asanacijo sadovnjakov in vinogradov. Akcijski program poslovne zveze za sadjarstvo določa, da se bodo še letos lotili s kooperacijo asanacije 2,5 milijona mladih sliv, ki dajejo sedaj povprečno 25 kg in ki bodo po izvedenih ukrepih rodile povprečno po 50 kg sliv na drevo in leto. S tem bi vsako leto dobili približno 4 milijarde deviznih dinarjev.

Program določa zatem tudi ureditev novih ustanov za varstvo rastlin, nato nakup orodja in zgraditev objektov za sodobnejše spravilo in predelavo sadja. Struktura sadovnjakov se bo nekoliko spremenila, ker so kraji, kjer odlično uspevajo jabolka, hruške ali kakšno drugo sadje, v sadovnjakih pa imajo samo slive.

Kot novost računajo tudi s saditvijo jagodičevja na površini 1950 ha, za katerega predelavo so že zagotovljene zmogljivosti.

Pospeševanje živinoreje

Z uvazom iz inozemstva in z nakupom iz Hrvatske in Slovenije se bo število domačih živali povečalo za 20.500 visokomlečnih krav in plemenskih bikov. Večino teh novih živali bodo dobila kmetijska posestva, delovne zadržuge in ekonomije. Za razvoj govedoreje so določeni tudi ukrepi za oplemenitenje sedanjih čred. V letu 1957 je bilo umetno osemenjenih 12.000 krav ali trikrat več kakor v l. 1956. Sedaj računajo z umetno osemnitvijo 50.000 krav. Število plemenitih postaj se bo povečalo letos na 250, bikov pa bodo kupili na novo še 500.

Zelo se je izboljšala tudi veterinarska služba. To bo v pomoč vzreji plemenske govede. Do l. 1961 se bo število govedi povečalo le za 100.000, toda vsaka bo dala 40 odstotkov mesa več in 28 odstotkov več mleka kakor doslej.

Približno 300.000 ovac bodo križali z ovci pasme merino, to pa je 25 odstotkov vsega števila ovac v Bosni in Hercegovini. Kmetijska služba je pripravila vse za ustanovitev 330 postaj, kjer bodo opravljali to delo. Na socialistični sektor odpade 47.000 ovac, drugo pa bodo prispevali zasebni rejci.

Po perspektivnem planu se usmeritev v ovčarstvu omejuje na to, da bodo ovce dajale dvakrat več mesa in dvakrat več kakovostne volne. To bo mnogo več vredno in bolj rentabilno kakor 40 litrov mleka, kolikor dobivajo sedaj od vsake ovce.

Mesnata svinja, kakršno terja sodobno tržišče v Bosni in Hercegovini, je sedaj prava redkost. To nakazuje, da je treba svinjerejo preusmeriti v rejo bele nemške pasme in velikega jorkširca. Zato bo poslovna zveza za živinorejo že letos kupila 2.580 takih plemenskih svinj in 125 merjascev, kar bo služilo kot osnova za razmnožitev te pasme.

Več inkubatorskih postaj bo razen tega naglo razmnoževalo kakovostno perutnino, ki jo bodo zadržuge odstopale vaškim gospodarstvom kot kooperantom. Organizirali bodo tudi nove zbirne postaje za odkup in predelavo jajc, prav tako pa bodo posvetili pozornost tudi pitanju oziroma dopitjanju perutnine, ki jo bodo imeli kooperanti in drugi rejci.

I. Bodnaruk